

KPSS

KAMU PERSONELİ SEÇME SINAVI

VATANDAŞLIK

KONU ANLATIMI

Serhat GÜVEN

657
yayınevi

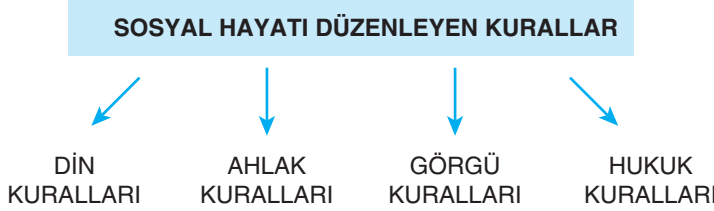
TEMEL KAVRAMLAR

I. HUKUK KAVRAMI

Toplumun bir arada ve sağlıklı bir düzen içinde yaşayabilmesi için zaman içinde ortaya çıkan kurallara **sosyal hayatı düzenleyen kurallar (normatif disiplinler)** adı verilmektedir.

Hukuk: Bireyin diğer bireylerle ve devletle olan ilişkilerini, devletlerin kendi aralarındaki ilişkilerini düzenleyen ve uyulmaması halinde devletin maddi yaptırımını öngören kurallar bütünüdür.

Bu açıdan hukuk toplumsal ilişkileri düzenleyen bir normatif disiplindir. Ancak sosyal ilişkileri düzenleyen tek normatif disiplin hukuk değildir.

Din-ahlak-görgü ve adet (teamül) kurallarının; günah sayma - hor görme - ayıplama - dışlanma gibi **manevi** yaptırımları (müeyyideleri) vardır. Oysa hukuk kurallarının yaptırımı **maddidir**.

DİKKAT

Hukuku diğer normatif disiplinlerden ayıran temel özellik maddi yaptırımlar içermesidir.

Yaptırım (müeyyide) : Sosyal düzeni sağlayan kurallara uyulmaması halinde bu aykırılığa verilen tepkidir.

MADDİ YAPTIRIM: Uyulması devletçe zorunlu kılınmış kurallara yine devlet tarafından getirilmiştir. İlgili hukuk dalına göre pek çok farklı şekilde ortaya çıkabilmektedir. Ceza - tazminat - cebri icra - yokluk - butlan - fesih -iptal - tek taraflı bağlamazlık (eksiklik) gibi çeşitleri söz konusudur.

Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı:

- ➔ Dürüstlük kuralının **doğrudan ilgili** olduğu bir kavramdır.
- ➔ Aslında dürüstlük kuralına aykırı her davranışı bu yasak kapsamında değerlendirmek mümkündür. Çünkü kanunen tanınmış ve geçerli bir hakkın kullanılması sırasında da herkesin bu yasakla oluşturulan sınıra uyması zorunludur.
- ➔ Hakkın kötüye kullanılmış sayılmasının şartları şunlardır:
 - a. Geçerli bir hak bulunacak
 - b. Hak dürüstlük kuralına veya amacına açıkça aykırı kullanılmış olacak.
 - c. Hakkın kullanımından başka birinin zarar görmüş veya zarar görme tehlikesine maruz kalmış olacak.

b) İyiniyet

“Kanunun iyiniyete hukukî bir sonuç bağladığı durumlarda, asıl olan iyiniyetin varlığıdır. Ancak, durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni göstermeyen kimse iyiniyet iddiasında bulunamaz”.

İyiniyet: Bir kişinin bir konu hakkında gerçekte olan durumu **bilmemesi - bilmesinin beklenmemesi** veya **yanlış bilgi** sahibi olmasıdır. Dolayısıyla bu kavramla kastedilen kişinin bilinç alanındaki iç dünyası olduğundan **subjektif iyiniyet** olarak da adlandırılır.

NOT

İyiniyetin varlığından söz edebilmek için bilgisizliğin veya yanlış bilginin mazur görülebilir nitelikte olması şarttır. Kişinin somut olayda kendisinden beklenen özeni göstermiş olması şarttır. Bu dikkat ve özenin sınırı da yine dürüstlük kuralı çerçevesinde belirlenir. En azından bu bilgisizliğin kendi ihmali veya kusurundan ileri gelmemiş olması gerekir. Yani her bilgisizlik iyiniyete bağlanan sonuçları doğurmaya yetmez.

DİKKAT

Soruda;

hakkın kazanılması diyorsa → İyiniyet

hakkın kullanılması veya borcun yerine getirilmesi diyorsa
→ Dürüstlük akla gelmelidir.

Edimin Unsurları:

- 1) Edim, hukuken korunan bir menfaat olmalıdır.
- 2) Edim, imkansız olmamalıdır.
- 3) Edim, hukuka, genel ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olmamalıdır.
- 4) Edim, belirli veya belirlenebilir olmalıdır.

Borçlar Hukukuna Hâkim Olan İlkeler:

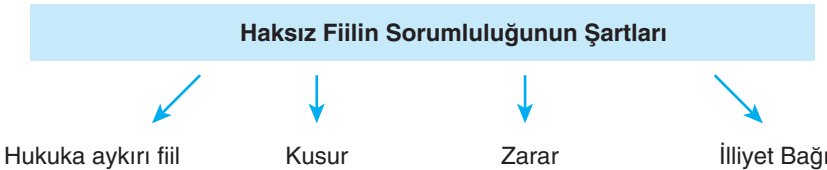
- 1) İrade Özerkliği ilkesi
- 2) Nispiyet ilkesi
- 3) Dürüstlük ilkesi
- 4) Kusurlu sorumluluk ilkesi
- 5) Üçüncü kişi aleyhine borç kurulamaması ilkesi
- 6) İvaz (karşılıklık) ilkesi:
- 7) Borçlunun ikametgahında ifa ilkesi

1) Hukuki işlemlerden doğan borçlar:

Hukuki işlem, bir veya birden çok kimsenin hukuki bir sonuç elde etmek maksadıyla iradesini açıklaması sonucunda meydana gelen ve hukuk tarafından belli bir hüküm ve sonuca bağlanarak hukuki bir sonucun doğmasına yol açan bir borç kaynağıdır. Her ne kadar hukuki işlem denilince akla ilk olarak sözleşmeler gelse de aslında **hukuki işlemler sözleşmelerden ibaret değildir**. Çünkü hukuki işlem kavramına tek taraflı irade açıklamaları ile iradelerin birden çok fakat aynı doğrultuda olduğu çok taraflı işlemler de girmektedir. Diğer yandan bir hukuki işlem karşılıklı olabileceği gibi **karşılıksız da olabilir**. Hukuki işlem hüküm ve sonuç doğuracağı zaman yönünden de ölüme bağlı veya sağlararası olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Görüldüğü gibi hukuki işlemler çeşitli yönlerden ayrımlara tabi tutulmaktadır.

2) Haksız fiilden doğan borçlar:

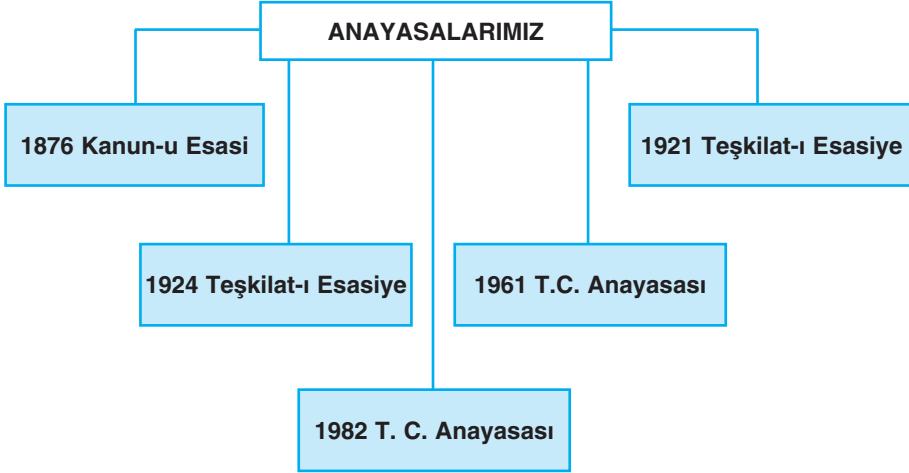
Haksız fiil, hukuk düzeninin uygun bulmadığı zarar verici fiildir. Bir kimse işlediği haksız fiil nedeni ile borçlu duruma düşebilir. Haksız fiil sorumluluğunun doğabilmesi için, hukuka aykırılık, kusur, zarar ve illiyet bağı unsurlarının bir arada bulunması gerekir.

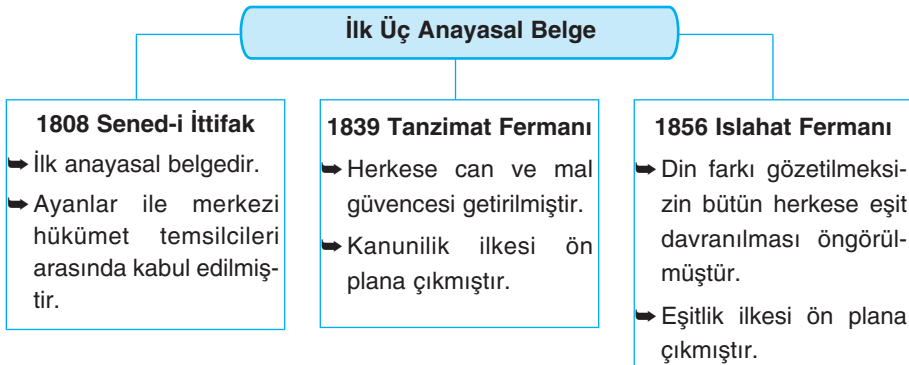
1. 'Hukuk normatif bir disiplindir.' ifadesinde yer alan normatif kelimesi ne anlama gelmektedir?
- A) zorlama
B) değişken
C) kurallardan oluşan
D) göreceli
E) vazgeçilmez
2. Aşağıdakilerden hangisi sosyal hayatı düzenleyen normatif bir disiplin değildir?
- A) Hukuk B) Din C) Ahlak
D) Görgü E) Sadakat
3. Hukuku diğer normatif disiplinlerden ayıran en temel özellik nedir?
- A) Devlet destekli maddi yaptırımlar içermesi
B) Maddi emirler içermesi
C) Yazılı olması
D) Manevi yaptırımlar içermesi
E) Kişiden kişiye değişmesi
4. Bir emre uyulmaması durumunda ödenmek zorunda kalınan bedele en geniş anlamda ne ad verilir?
- A) Müeyyide (yaptırım)
B) Tazminat
C) Diyet
D) Ceza
E) İptal
5. Bir hakkın ihlal edilmesi durumunda hakkı ihlal edilen kişinin bizzat bu hakkı yeniden elde etme girişimine ne denir?
- A) Kazandırıcı hak
B) Hak arama
C) Müktesep hak
D) İhkak-ı hak
E) Hak girişimi
6. Aşağıdakilerden hangisi bir hukuk yaptırımı değildir?
- A) Tek taraflı bağlamazlık
B) Kısas
C) Ceza
D) Tazminat
E) Cebr-i icra
7. Yazılı ya da yazısız yürürlükte olan hukuk kurallarının tümüne ne denir?
- A) Pozitif hukuk
B) Doğal hukuk
C) Mevzu hukuk
D) Tarihi hukuk
E) Sade hukuk
8. Yetkili organlar tarafından konulan ve yazılı olan yürürlükteki kurallardan oluşan hukuka ne ad verilir?
- A) Dogmatik hukuk
B) Doğal hukuk
C) Mevzu hukuk
D) Tarihi hukuk
E) Pozitif hukuk

I. ANAYASAL TARİH ve KAVRAMLAR

1876 Kanun-u Esasi kabul edilmeden önce, anayasanın kabulüne zemin hazırlayan birtakım anayasal gelişmeler yaşanmıştır.

NOT

Aslında bir çoğunluk ya basit çoğunluktur ya da nitelikli (özel) çoğunluktur. Bu açıdan salt çoğunluk esasen bir tür nitelikli çoğunluktur. Bir başka deyişle, nitelikli çoğunluk içerisinde salt çoğunluğu da barındırır.

Bu nedenle;

- I. Gensoru yoluyla hükümetin düşürülmesi
- II. Af kanununun kabulü
- III. Savaş ilanı

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri için TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğu gerekir? şeklindeki bir sorunun cevabı: Yalnız I olurken;

Yukarıdakilerden hangisi veya hangilerinde nitelikli çoğunluk aranır? şeklindeki bir sorunun cevabı: I ve II olacaktır.

Toplantı ve karar yeter sayısı:

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. (184)

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz. (139)

Soru Formatında

TBMM toplantı yeter sayısı en az kaçtır? ⇒ 184

TBMM'nin bir kanun çıkarabilmesi için ya da bir karar alabilmesi için gereken sayı en az kaçtır? ⇒ 139

DİKKAT

Toplantı yeter sayısı her zaman en az 184'tür.

OLAĞANÜSTÜ DÖNEMLER

SAVAŞ

TBMM ilan eder.
TBMM toplanamayacak durumda ise ve ülkeye ani bir saldırı varsa Cumhurbaşkanı TBMM adına başkomutanlık yetkilerini kullanarak TSK'nın kullanılmasına karar verir.

SEFERBERLİK

Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu ilan eder. (Bu bilgi Anayasada yer almaz.)

SIKIYÖNETİM / OLAĞANÜSTÜ HAL

Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu ilan eder. En fazla 6 aylığına ilan edilir ve ilan resmi gazetede yayımlandığı an sıkıyönetim veya Olağanüstü hal başlar. Aynı gün TBMM onayına sunulur sunulmazsa kendiliğinden yürürlükten kalkar. TBMM toplantı halinde değilse derhal toplantıya çağırılır. TBMM;
– Kabul
– Değiştirilerek kabul
– Red kararı verebilir.
Red kararı veya değişiklik yapıldıysa bu değişiklik, kararın Resmi gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer.
Bakanlar Kurulu'nun talebi ile TBMM tarafından en fazla 4 aylık dönemlerle uzatılabilir. Savaş durumlarında bu 4 aylık süre aranmaz.

SIKIYÖNETİM VE OLAĞANÜSTÜ HAL FARKLARI

SIKIYÖNETİM

- 1) Tüm kolluk yetkileri askeri makamlara geçer.
- 2) Genelkurmay Başkanlığına bağlı Sıkıyönetim Komutanlığı kurulur.
- 3) Anayasada açıkça belirtilmese de Sıkıyönetim Komutanının işlemlerine karşı yargı yolu kapalıdır.
- 4) Tek sebebi **ŞİDDET** (Başta SAVAŞ olmak üzere yaygın şiddet hareketlerinin; -devlet bütünlüğünü, demokratik laik cumhuriyet düzenini bozmaya başlamış olması)' dir.

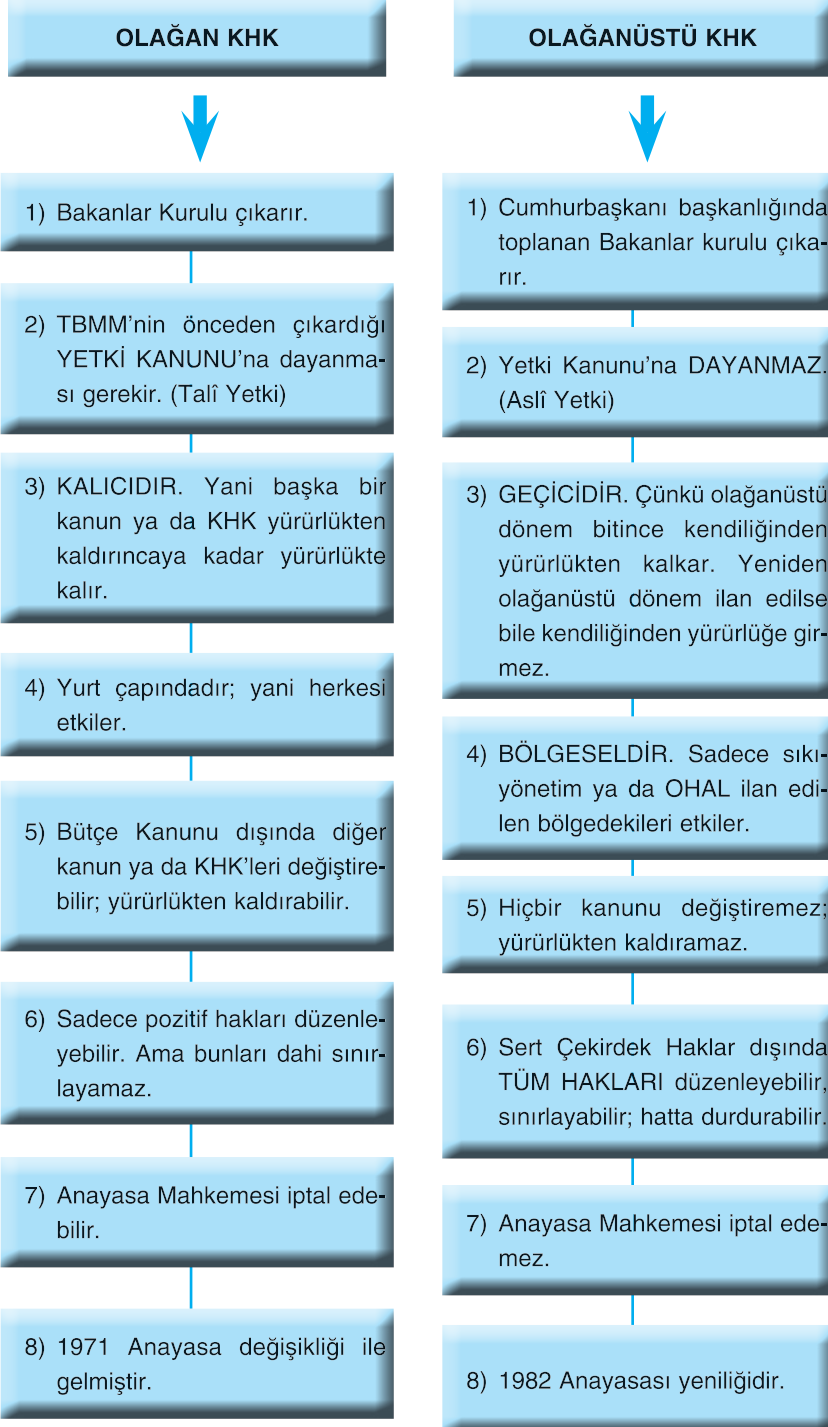
OLAĞANÜSTÜ HAL

- 1) Kolluk yetkileri sivil makamlarda kalır.
- 2) Anayasada açıkça belirtilmese de eğer birden çok ili kapsıyorsa OHAL valiliği kurulur.
- 3) OHAL valisinin işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.
- 4) Sebepleri;
 - **Şiddet** (Yaygın şiddet hareketlerinin kamu düzenini bozmaya yönelik **ciddi belirtiler** göstermeye başlaması)
 - **Tabii Afet**
 - **Salgın Hastalık**
 - **Ağır Ekonomik Kriz**

DİKKAT

Sıkıyönetim ve şiddet sebebiyle OHAL ilan edilirken **Milli Güvenlik Kurulu'nun** görüşü alınır.

C) KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

71. Genel seçimler öncesinde görevlerinden çekilmesi gereken bakanlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?
- A) Ulaştırma Bakanı - Adalet Bakanı - Milli Savunma Bakanı
B) İçişleri Bakanı - Dışişleri Bakanı - Adalet Bakanı
C) Adalet Bakanı - Ulaştırma Bakanı - İçişleri Bakanı
D) Ulaştırma Bakanı - Adalet Bakanı - Maliye Bakanı
E) İçişleri Bakanı - Maliye Bakanı - Adalet Bakanı
72. Erken seçim kararı alınması halinde, İçişleri Bakanı kaç gün içerisinde bakanlıktan çekilmek durumundadır?
- A) 3 B) 5 C) 10
D) 15 E) 30
73. Geçici Bakanlar Kurulu ile ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
- A) Başbakan Cumhurbaşkanınca atanır.
B) Bakan atamaları doğrudan Başbakanca yapılır.
C) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi durumunda 5 gün içinde kurulur.
D) Adalet, İçişleri ve Ulaştırma Bakanları bağımsızlar arasından atanır.
E) Güvenoyu alabilmesi için basit çoğunluk yeterlidir.
74. Türkiye Büyük Millet Meclisi her yıl hangi tarihte açılır?
- A) 1 Temmuz
B) 1 Ağustos
C) 1 Eylül
D) 15 Eylül
E) 1 Ekim
75. Türkiye Büyük Millet Meclisi 1 yasama yılında en fazla ne kadar süre tatil yapar?
- A) 15 gün B) 1 ay
C) 45 gün D) 3 ay
E) Süresiz
76. TBMM çalışmalarına en fazla ne kadar süre ile ara verebilir?
- A) 3 gün B) 5 gün
C) 15 gün D) 20 gün
E) 30 gün
77. Aşağıdakilerden hangisi TBMM'yi doğrudan toplantıya çağıramaz veya toplantıya çağırılmasını talep edemez?
- A) Cumhurbaşkanı
B) Başbakan
C) Bakanlar Kurulu
D) TBMM Başkanı
E) TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarında üye

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARE HUKUKUNA GİRİŞ

1- İDARE KAVRAMI

İdare kavramı, genel olarak, hem özel idareler (şirket, dernek, vakıf, vb.) hem de kamu idareleri için kullanılsa da İdare Hukukunun konusunu Devlet (Kamu) İdaresi oluşturmaktadır.

Özel idarelerin özel çıkar ve kar elde etmek amacından farklı olarak esas amacı “kamu yararı” olan kamu idareleri bu amacı gerçekleştirmek için “kamu gücü” ile donatılmışlardır. Kamu idareleri özel kişiler karşısında üstün ve ayrıcalıklı konumdadırlar. Anayasa'nın 123'üncü maddesi gereği İdarenin kuruluşu ve faaliyetleri kanunla düzenlenir. Kamu idaresinin kuruluş ve görevlerine hakim olan temel ilke “kanuni idare” ilkesidir.

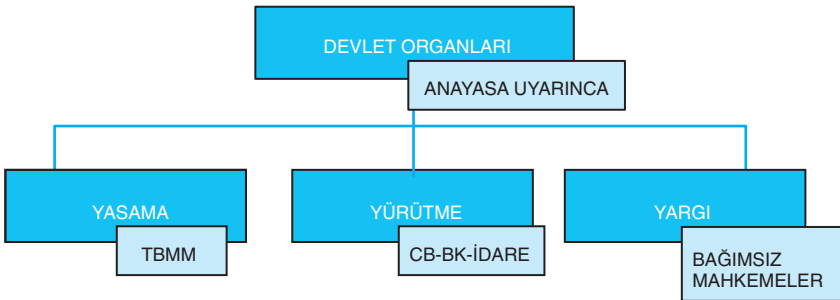
İdare hukukunun uygulama alanının belirlenmesinde iki ölçüt kullanılmaktadır:

- Kamu gücü ölçütü,
- Kamu hizmeti ölçütü.

Kamu gücü ölçütü: İdarenin kamu gücü kullanarak yaptığı işler idare hukukuna tabidir ve bu işlerden doğan uyuşmazlıklarda görev idari yargıya aittir.

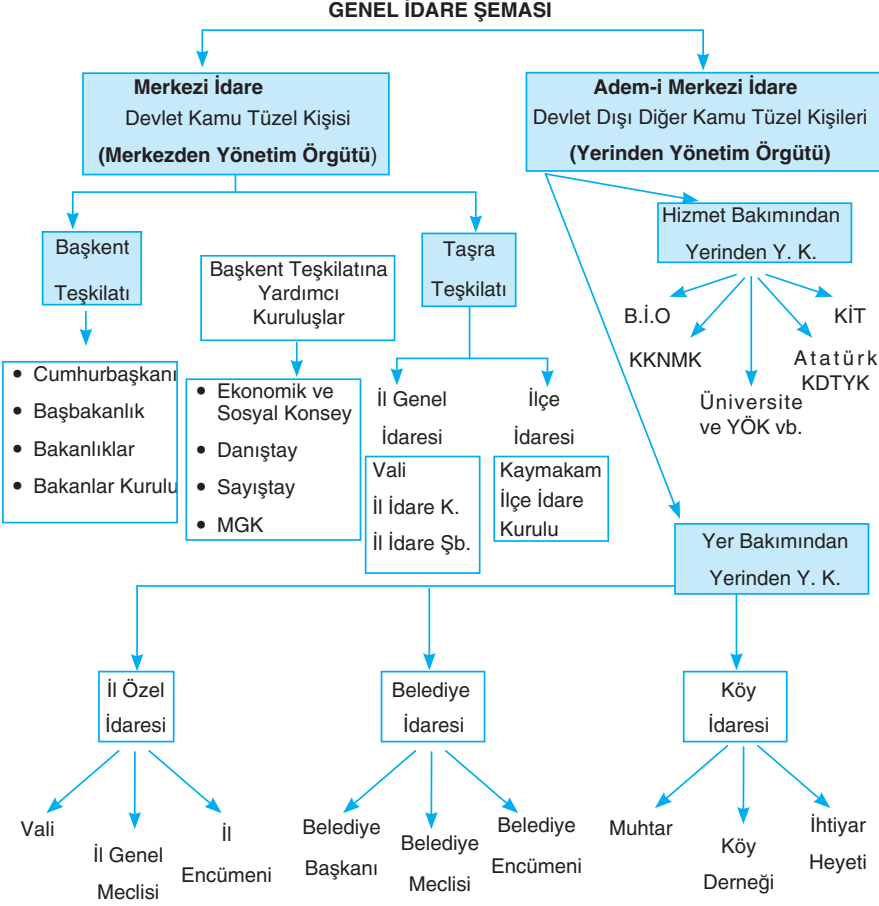
Kamu hizmeti ölçütü: Kamu hizmetleri, idare organlarının sağlık, eğitim, ulaşım gibi alanlarda verdikleri hizmetlerdir. Kamu hizmetlerinin tekel konusu olması zorunlu değildir. Amaç kamu yararını gerçekleştirmektir. Kamu hizmetleri sürekli ve düzenli olarak yürütülmelidir ve bu hizmetlerin doğrudan kamu kuruluşlarınca yürütülmesi zorunlu değildir.

2- DEVLET İDARESİ

İKİNCİ BÖLÜM

İDARİ TEŞKİLAT

- B.İ.O ⇒ Bağımsız İdari Otoriteler
- KKNMK ⇒ Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları

DIKKAT

BM Güvenlik Konseyinde Veto Hakkına Sahip 5 ülke:

ABD. – Rusya – Fransa – İngiltere – Çin Halk Cumhuriyeti

DIKKAT

Birleşmiş Milletlerin yargı organı olan Uluslararası Adalet Divanı Hollanda'nın Lahey kentindedir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLERE BAĞLI KURULUŞLAR:

FAO Gıda ve Tarım Örgütü

IAEA Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu

ICAO Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü

IFAD Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu

ILO Uluslararası Çalışma Örgütü

IMO Uluslararası Denizcilik Örgütü

IMF Uluslararası Para Fonu

ITU Uluslararası Telekomünikasyon Birliği

UNESCO Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

UNIDO Birleşmiş Milletler Endüstriyel Gelişme Örgütü

UNWTO Dünya Turizm Örgütü

UPU Dünya Posta Birliği